

Radu-Ilarion
MUNTEANU

TROMPETISTUL
care seamăna cu

Melchiade

LIMES

Radu-Ilarion Munteanu

•

**TROMPETISTUL CARE SEMĂNA
CU MELCHIADE**

Editor: MIRCEA PETEAN

Coperta: CRISTIAN CHEȘUȚ

Ilustrații și portretul autorului de pe coperta IV:
LIVIU OVIDIU PENEA

© Autorul și Editura LIMES, 2010
Str. Snagov, 3/19
400420 Cluj-Napoca
Tel./fax: 0264/544109; 0723/194022
Email: edituralimes@yahoo.com
www.edituralimes.ro

ISBN: 978-973-726-493-0

Radu-Ilarion Munteanu

**TROMPETISTUL
CARE SEMĂNA
CU MELCHIADE**

EDITURA LINES

Cluj-Napoca, 2010

Banchetul lui RIM

Pe Radu-Ilarion Munteanu l-am întâlnit cu ani buni în urmă, citind prima carte a unui alt Radu, [Țuculescu], *Portocale și cascadori*, în care prima povestire îi este dedicată *prietenului R.I.M.*. Sincer să fiu habar n-aveam cine-i R.I.M. (nici pe Radu Țuculescu nu-l știam), bănuiam că e vreo iubită ascunsă sub inițialele prenumelui, ale numelui... de față și ale numelui dobândit prin căsătorie – asta ca să nu se prindă ochii vigilenți ai soacrelor, soților și altor persoane din proximitatea scriitorului debutant. Pe RIM, cel în carne și oase aveam să-l întâlnesc ceva mai târziu, peste un număr considerabil de ani, tot grație lui Radu Țuculescu, chiar în... mașina acestuia din urmă! Aici se impune o paranteză. Veți fi observat diferența între cele două moduri de scriere, cu sau fără puncte care fac din literele anterioare – inițiale. Între timp, autorul al cărui volum de proză încerc să-l prefățez și-a asumat forma fără punctuație ca siglă identitară și există, la intersecția mediului cultural, dar mai ales literar și cel internautic persoane care nici nu-l cunosc altfel decât ca RIM). Ne îndreptam, în octombrie 2006, într-un careu așa și-așa (cei trei amintiți și poetul Daniel Moșoiu), spre Festivalul Internațional de Poezie de la Sighetu Marmăției, “păstorit”, festivalul, de delicatul poet, și tot atât de delicatul director al Casei de Cultură din localitate, Vasile Muste. Pe drum, descoperind în Radu-Ilarion Munteanu și un cinefil veritabil, am ajuns din vorbă în vorbă la... un alt Radu, Radu Mihăileanu, eu deplângând gestul lui Roberto Benigni care, primind spre lectură scenariul lui Mihăileanu la *Trenul vieții* cu oferta de a interpreta rolul nebunului satului, nu i-a dat niciun răspuns, dar a ieșit pe piață cu *Viața e frumoasă*, în 1997, înaintea premierei filmului regizorului francez de origine română. Astfel, nu Radu Mihăileanu, mai puțin cunoscut la acea dată (făcuse abia un film, *Trahir*, 1992) a fost primul regizor al unei comedii despre Holocaust – cum i s-ar fi convenit, susțineam eu -, ci Benigni. Cu acribie inginerescă, Radu-Ilarion Munteanu mi-a demontat pledoaria prin, sintetizând, două argumente irefutabile: în primul rând, spunea el, datorită acestui incident (dacă a fost real!), avem două filme bune despre Holocaust, ceea ce e perfect adevărat – așadar, să ne bucurăm; în al doilea rând, avem în *Trenul vieții* o bijuterie de rol, grație lui Lionel Abelanski, cel care face pe nebunul în locul lui Benigni (care Benigni își face numărul în propriul film), așadar avem două prestații actoricești de ținută – deci, iarăși, să ne bucurăm.

Tot din două motive am făcut această lungă introducere. În primul rând, nu sunt critic literar așa că n-aș putea scrie o prefată “standard”, o analiză punctuală, la obiect, a prozelor din cartea de față. În al doilea rând, și asta este cel mai important, modul de a raționa al lui Radu-Ilarion Munteanu expus mai sus definește, caracterizează foarte bine și modul lui de a scrie, atmosfera prozelor din *Trompetistul care semăna cu Melchiade*: RIM “stoarce”, hedonist, și ne propune să facem la fel, maximum de profit din scrisul lui. Evident, nu despre drepturile de

auctoriale este vorba. Nu. Orice rând din această carte, livrescă prin excelență, denotă bucuria și o imensă plăcere de a scrie. Radu-Ilarion Munteanu este conștient că textul naște text, că proza se naște din proză, că livrescul ne domină destinul, dar în loc să facă o tragedie din asta (precum făcusem eu din “cazul” tizului său, Radu Mihăileanu), vede mereu partea plină a paharului: faptul că te poți “juca” cu maniere și stiluri de a scrie din epoci și vremuri diferite este o șansă la fel de mare pentru autor, dacă nu chiar mai mare!, decât să fi scris, să zicem, *Decameronul*, *Ciocoii vechi și noi* sau, știu eu, *Drum fără pulbere*! RIM nu se sfiește să-i dedice, dezinvolt, o proză “*Demiurgului din Macondo*” și alta “*Unei rețete de salată de boeuf*”, să compună o proză “*după o idee de Radu Cosașu*”, ori să-l “calchieze” dezinvolt pe Al. O. Teodoreanu.

Și totuși, proza lui Radu-Ilarion Munteanu nu e mimetică, el nu-și alege modelele în funcție de popularitatea & recognoscibilitatea stilului, a unei mărci literare, pentru a cuceri lectorul, a-l subjugă unui model auctorial. De fapt, nici nu este vorba aici de modele, ci de ceva mult mai adânc și mai subtil: de afinitatea lui RIM cu literatura în speță. Știind, fără a se resemna, că originalitatea este azi floare rară – dacă nu cumva a chiar dispărut -, și că talentul nu e comensurabil – altfel spus este inestimabil -, RIM scrie fără a se impacienta, fără a se panica, un singur și etern... palimpsest!

De altfel, omul însuși este o enciclopedie, un ins livresc. Asemeni fișierelor unui computer *avant-la-lettre* (bănuiesc că a intrat în contact direct cu un astfel de “agregat” după anii formării, ai uceniciei culturale), Radu-Ilarion Munteanu “înmagazinează” sumedenie de informații și cunoștințe – asimilate, disecate, rumegate – din cele mai diverse domenii: literatură, film, muzică, etnografie și, evident, științele exacte. Ei bine, spre deosebire de computer, RIM distilează toată această informație și o transformă când în material literar, când în strălucitoare momente conviviale – în măsura în care partenerii mai apucă să strecoare și ei câte-o replică –, banchet la care sunteți invitați să participați prin lectura acestei cărți.

Ioan-Pavel Azap

1. DE VEGHE

Pentru Miriam

Spun specialiștii că visele, manifestate în timpul așa zisului somn paradoxal, care încheie un modul de somn fiziologic „normal” (de aproximativ 87 minute), au o desfășurare foarte rapidă (între câteva fracțiuni de secundă și câteva secunde), sunt, însă, percepute, în timp subiectiv, în intervale cu 1-2 ordine de mărime mai cuprinzătoare. Rolul lor ar fi de ordonare a impresiilor zilei (elemente de memorie afectiv-emoțională), după un program care e ceva mai mult decât o defragmentare și o reordonare a „fișierelor” dar ceva mai puțin decât o procesare analitic/„literară” a respectivelor impresii. Desigur, nu amestecăm acest proces relativ cunoscut cu altul, receptarea de informații din mediul parafizic, luând, în output, forma premonițiilor. În funcție de o serie de imponderabile, care condiționează raportul între intensitatea trăirii onirice și stabilitatea stării de somn, oricum mult scăzută în somnul paradoxal, ne trezim, recuperând o parte mai mică sau mai mare din scenariul visului. Amintire care se destramă dacă adormim la loc. Așa numitul somn fără vise nu există, e doar acel tip de somn suficient de stabil încât să nu fie întrerupt de momentul oniric. Astfel de vise, dovedite a exista, nu ni le amintim. Prețul eficacității puterii de recuperare a potențialului nervos prin somn e pierderea unor experiențe/vise.

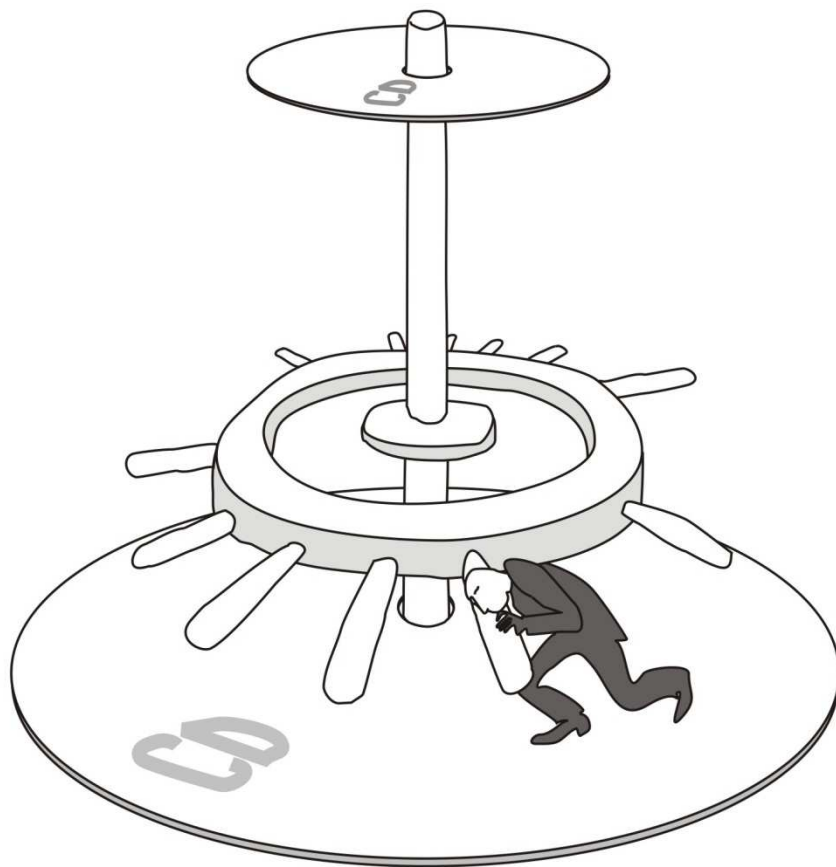
Nu e locul aici de a discuta coșmarul, visul terifiant în mijlocul căruia te trezești anxios și lupti împotriva somnului care te cuprinde, pentru a te reintroduce în filmul horror de care scurta trezire te protejase. Care film horror e tot creația creierului tău.

După aproape o săptămână de insomnie, adormisem, ajutat de o doză masivă de extract de valeriană, un paradoxal roman de dragoste a cărui lectură o amânăm de mult și de care aveam de dat seamă și voința ascunsă de a nu ceda nervos, în mijlocul unui inedit, dur și poate salutar vis de zi. Sau de zile. Insomnia dăduse în fandacia de loc ipohondră a reactivării explozive a unei rinosinuzite alergice cronice.

La un moment dat eram proiectat într-un scenariu oniric a cărui descriere „tehnică” frizează limitele capacității mele de exprimare. Eram, cumva, stăpânul unei plăci turnante care asigura o comunicare simultană, în timp real, a unui număr de prieteni, mai mult sau mai puțin noi, absolut toți din diasporă, cu pământul natal. Care era, implicit și al meu. Mi-e imposibil să descriu în cuvinte **cum** îmi făceam treaba. „Locul de muncă” avea lucirea fluidă a unui uriaș-dar-simultan-normal disc optic, rotit la vedere, iar nu în măruntaiele unității

periferice. Uriaș, căci pășeam, în echilibru precar, pe el, ca pe o plută, menținându-l cu un soi de padelă long style, pe firul nu știu cărui curent. Altfel se întrerupea transferul copiilor prietenilor de departe către ținutul unde se născuseră părinții lor, normal pentru că vedeam din off, simultan, scena asta, cu mine miniaturizat, cramponându-mă în padelă și vedeam cum curg copiii către ținta drumului lor. Nu numai vedeam. Simțeam tot ce simt ei, apropiindu-se de acel tărâm, unii scufundându-se în pădurea lui, alții așteptând, la coadă, dincoace de porțile ținutului în care se născuseră. Era o vacanță colectivă hotărâtă în comun de toți acești prieteni, detaliile fiind stabilite prin binecuvântatul e-mail. Toți prietenii erau, în convenția visului, aparținători confreriei celui mai proaspăt grup, intitulat straniu „capitolul IX”, dar erau mult mai mulți decât cei pe care deja îi cunosc. Era, de pildă, prietenul meu care emigrase, cu secole în urmă, în Israel, pentru ca după un stagiul de alte secole între coasta de vest și cea de est a Americii de Nord să o ia de la zero în Honolulu, în urma plecării celei de-a doua soții către Londra și în cinstea lui sir Isaac și a conservării impulsului. Poate pentru a demonstra că despărțirea ce-l trimisese bun de primit cu aloha fie nu fusese rezultatul unei explozii, fie a uneia cât de cât controlate. Printre copiii de a căror vacanță răspundeam era și fiul lui din prima, acum canadian adult. Ciudat, opintelile mele în padela lipsită de orice desene simbolice nu păreau să trebuiască a le asigura călătorilor decât aerul de respirat pe canalul dintre tărâmurile (a, să nu uit, melodiile pe care discul optic le cânta tot eu le hotăram). Aer, aer. Opinteală pentru aer. M-am trezit încercând să înving congestia sinusurilor inflamate, fără să deschid gura. M-am abținut de la procedura standard a instilării gelului vasoconstrictor, ca să nu pierd amintirea visului. O vreme am navigat între două ape, cheltuind întreaga parte conștientă pentru a respira forțat, făcând pași bine temperați către apnee, explorând simultan cotloanele studioului unde se filma visul. Mi-am dat seama, la limita sufocării, că nu voi reuși să conserv visul decât dacă și în măsura în care aș găsi metafora potrivită pentru rolul meu în vis. Gândul ăsta mi-a declanșat instantaneu programul (acuma se zice motorul) de căutare prin bibliotecă. Cea din memoria mea, evident. La ananghie, tot la clasici apelăm. Încă înainte de a fotografia o copertă, cu titlu și autor, am reușit să mă transpun, la limita stării între vis și veghe, în propriul rol, cel pe care-l trăisem în vis. Era dincolo de orice dubiu că tot ce aveam eu acolo de făcut nu se deosebea cu nimic de situația în care aș fi stat la marginea dinspre prăpastie a unui câmp semănat cu secară (de ce tocmai secară?), printre spicele căruia se jucau chelălăind o sumedenie de copii. De veghe, să-i îndrept înapoi, cum face pisica cu puii, dacă s-ar fi apropiat prea mult de muchie. Am încercat ceva apropiat de ceea ce se zice că ar fi fericirea. Am adormit instantaneu, sigur că găselnița acelui pattern m-ar împiedica să uit visul, până către judecata de apoi. Numai să mai găsesc o jumătate de ceas, după ce m-oi trezi, să scriu ce-mi voi fi amintit.

14.01.2003

2. TRIPTIC MINIATURAL

UNU: CYRANO HIP-HOP

- Bă ochelaristule, ia fă-te'ncoa.
 - De când suntem noi per mă, *your highness*?
 - Ciocu'mic, 'telectual pricăjit. Vezi că Bulumac nu-i de cart, nu-ți lua viteză, n-ai *back-up*. Făte'ncoa dacă zic.
 - Ordonăți.
 - Ia fă-mi tu mie o scrisoare, da' să fie cool, fierbinte ca fetele oltenesti de la telefon.
 - Pă cine vrei tu să fraierești, boierule?
 - Nu-i treaba ta.
 - Ba da. O ști p'aia, mayh ne'im iz Pedrou'u, end ma'y u'aif iz huanitttta, en'd a'I kill ever'yba'di for ten pezos. En'd y'u are ma'y fr'end. En'd a'y kill-y'u for nasssing. Scornitorii profesioniști de bilete de amor e ca killării cu gaj. Tre' să știe pe cine... te-ai prins, huidumă? E firoascoasa aia lungană de la cursu' de franceză?
 - De unde dracu'știi, băi șoricel?
 - E singura 'telectuală de pe etaju' nostru, urangutane, la restu' ori n-aveai nevoie de scrisori de recomandare, ori ți-erai deja fumate.
 - 'ra'ț ai dracu' de 'telectuali, bă de ce faci tu umbră pe lângă bou' ăla de Bulumac, te apăr eu de frați, nu-ți cer taxă de protecție, mi-e mai de folos devla ta. Lasă vorba și treci la treabă, într-un sfert de oră să ieși la interval cu textu', că te cocoșez.
 - Dă-te la o parte să am condiții, caragață XXL, dă-te binișor.
-
- Pofțiți, înălțime, iaca pe tavă.
 - N'ț... cardește tu. Cu intonație!!!
(suspîn excedat...)
 - Mila'ya ma'ya, fie binecuvântată podeaua pe care-ți calcă piciorușele astea sexiste, oprește-te o singură clipită din valsul nemuritor și ascultă-mi ruga păcătoasă...
 - Milocika, fă-ți milă și pomană și cheamă salvarea, ceamă CEDO, cheamă Knessetu', că am o jenă la inimă.
 - Am o jenă la inimă numa când cobori din tramvai, că eu fusei câine într-o viață anterioară și am sensibilitate olfactivă de două'jdemii de ori mai mare ca bulumacii umani și-ți sorb parfumul, nu ăla madam roșă', ci naturelu' lu' tălică. Feromonu' lu

tălică, altfel zis. Și așa de tare mă'mbată că fac infrațiune cardiacă la inimă, aaaah, viaaaața mea!

Cum, minune brună din sonete, nu-ți place manelele noastre naționale? Să-ți zăcu de irem'albastră? *Once in a blue time, as time goes by*, sunt mii de licee pe coasta mării negre și ea vine tocmai aici, nu ți-am spus, Sam, să nu mai cânti manele?.....

– Ce porcărie-i asta, bă' profesoreasă de doi eurocenți, tu-ți bați joc de mine? Cum o să se uite aia la mine dacă fac mișto despre organismu' ei la modu' ăsta?

– Se uită, înălțimea ta, se uită, că-i deșteaptă.

– Păi unde-i simțirea, nenorocitul?

– Da' de ce nu citiși pân-la capăt? (huiduma rupe foaia)

– Uite ce e, fă-mi una ca lumea, că te sparg la nas.

– Dacă mă spargi la nas o să-mi fie nasu' și mai mic. Iar tu ai nevoie de un scenarist mai năsos, care să-și închipuie măcar o clipă că lungana aia snoabă e Roxana...

– Ce Roxana, ce tot bâigui acolo, fă-mi scrisoarea că te laminez fără plastic.

– Lasă, nu te forța, am zis și eu o vorbă. Să zicem că eu aș fi mai năsos și gagica ar fi Roxana. Tu încerci să ți-o imaginezi la clo, să șezi cool până gat ediția doua pentru debili la stomac cerebral, iar eu mi-o imaginez roxană jucată de Daryl Hannah, să mă inspir. Pune mâna și scrie cu handwraitingu' lu matale, după dictare:

Minune brună din sonete, am o jenă la inimă...

DOI: DE SERWITZ

– după o idee de Radu Cosașu –

Rică Venturiano, junele studinte în drept și publicist își dădu pălăria pe spate, făcându-și vânt cu foaia goală din fața lui. Se apropia miezul nopții dintre 15 și 16 cinquembris, era o vipie ca-n cuptor, închiderea ediției se apropia cu pași de clopot catedralicesc și el era de serviciu pe număr. Gulerul halbei aduse de nea Spirache, linotopistul, de la cârciuma de *vis-à-vis* se topise, iar gândul redactorului de serviciu se duse, vindicativ, spre colegii care la ora asta petreceau cu șantance la cafiné, sub rotirea ventilatoarelor. Amarnică meserie! Resemnat și plictisit, luă un vraf de dosare ce propuneau *Răcnetului Carpaților* opuri geniale, cu gândul la amenda pe care domnul director Rușcanu i-ar fi aplicat-o dacă ar fi fost nevoit să acopere spațiul Poștei redacției cu reclame la săpunul Bob Germandret. Oftă îndelung, scoase plaivazul de după ureche și începu a tăia în visătoarea carne vie a veleitarilor de provincie:

Dumitrache Titircă, apropitar, cherestegiu, alegător la coledziul IV: Stimate, încercarea Dv teatrală e stângace, intriga neconvingătoare, personajul Caragiali fals. Cum o să poată un berar să scrie o piesă și ce piesă a fi aceea în care totul se învârte în jurul unei scrisori? Mai încercați.

Titu Herdelea, Armadia. Reporterii noștri locali ne informează că ați avea oarece talent poetic. De ce nu închinați mai degrabă un poem iubitei Dv. Roza, rozalia femeiușcă a cârciumarului? Romanul Dv. pastoral e curată pierdere de

vreme, iar personajul central, jandarmul rural Liviu Rebreanu, lipsit cu totul de stil, mai bine îl făceați învățător.

Lae Cantacuzin. Povestirile Dv. vânătorești ambiționează a-l concura pe Turgheniev, dar schița **Dramă la Vânătoare** e o nefericită pastişă după Cehov. Cel mai reușit personaj e bătrânul pădurar Sadoveanu Mihail, ale cărui snoave leagă povestirile într-un roman deghizat. Dar de ce vă intitulați opul **Locul unde nu s-a întâmplat nimic**?

Catinca Armașu, secretară a comitetului de cocoane. Poveștile de salon sunt plicticoase. Eroii Dv. duc o viață grea: mănâncă și ei niște icre – și alea negre. Beau și ei un vin, și ăla vechiu. Cât despre personajul Păstorel, nu-și găsește nici o bază în realitate. Atâtea sute de epigrame risipite, așa ceva nu-i adevărat. Mai bine s-ar fi făcut inspector oenologic al statului. Mai cercați matali. Da' mai bini niet.

Apostol Bologa, ofițer imperial. Unde te trezești, amice? Poezia **Ex ossibus ultor** aparține altcuiva. Erou ai fost, erou ești încă, lasă scrisul pe seama camaradului tău de arme Ițic Ștrul, care a avut flerul să dezerteze la timp și, mai ales, nu mai fura personaje: Liviu Rebreanu aparține deja junelui poet amoretz Herdelea și nu e undrofițir, ci jandarm rural.

Nicolai Colentina: încercarea domniei voastre de a închea un op monumental, intitulat **Bibliografia generală** e total nereușită. Ați încercat a impune un personaj scriitor, **Mircea Horia Simionescu** debutând la 40 de ani. Așa ceva numai avocatul Baruțu N. Theodorescu și-a permis. Rușine!

Candid Dezideriu. Stimate, fragmentul de roman fluviu pe care ni-l propui e, cumva, autobiografie de partid și de stat deghizată-n ficțiune pastişată? Ficțiune fabulatorie, pe cât îmi dau seama, nu se există și nici nu se poate exista un oraș, fie și imaginar, care să se cheme Isarlík, asta ai furat-o de la profesorele Barbilian, la o conferință bahică, ce crezi că ne poți mistifica? Eroul dumitale e cel mai incoherent personaj dintr-o vastă galerie, începând cu numele, ce-i aia Ion D. Sîrbu, nu cumva vrei să insinuezi că D. ar veni de la Dezideriu? Și ce-i cu șmecheria aia, că un tânăr critic literar ar fi scris un op intitulat **De la Petrila la Petrini**, sugerând o dubioasă legătură între eroul dumitale și distinsul profesor care ne-a blagoslovit cu alt roman fluviu, **Cel mai iubit dintre pământeni**? Nu știai că Victor Petrini e pseudonimul literar al autodidactului Ilie Moromete? Le încurci *éperduement, moncher*.

R. Daneel Olivaw & Elijah Baley. Domnilor, puteți jura că numele de mai sus nu sunt pseudonimele lui Ilya Arnoldovici Ilf și Evghenyi Petrovici Kataev, zis Petrov? Sau, Doamne feri, nu cumva sub aceste pseudonime se ascunde celebrul romancier Nicolas Bourbaki, al cărui hobby era, ca și la profesorele Barbilian, matematica? Oricum, saga galactică e cea mai reușită comedie de moravuri pe care am citit-o secolul ăsta, care a început ieri. Numai personajul Isaac Asimov e artificial. De fapt e o pastişă după George Gamow, eroul fanteziei satirice anonime **Treizeci de ani care au zguduit fizica**. Sigur, *cărțile se fac din alte cărți*, zice un proverb etrusc, dar nici chiar așa, la drumul mare, dragilor.

Vlada. E un pseudonim? Domnișoară, căci te bănuie tânără, despre sex, droguri și rock-and-roll s-a mai scris, mai bine sau mai prost. Eroina romanului Dv are farmec, are un nume ingenios, Ioana Baetica sună misterios, are principii, am reținut tripticul *să nu minți, să nu tre droghezi, să nu te sinucizi*, dar, pentru numele lui Dumnezeu, ea nu trăiește pe parcursul celor 187 pagini nici măcar un singur orgasm autentic, toate sunt fie mimate, fie autoiluzionate. Și atunci, principiile, *à quoi ça sert?*

Bătu miez de noapte. Se sfârși ziua de 15, caldă, cu suflet de veveriță rozalie, pe care zburătorul străveziu îl supse într-un sărut magic și onest și începu ziua de 16, străvezie, magică, ziua secretă de naștere a duhului furtunatec al bătrânului scriitor Prospero. Rică Venturiano adormi, biruit de căldură, cu un ultim gând la William Shakespeare, genialul personaj al prosperului scriitor sihastru.

Nea Spirache intră pâș-pâș, trase delicat jumatea de foaie de sub fruntea nădușită a redactorului de serviciu și o duse direct la cules, mormăind: pune bre corp 13, să umplem spațiul aista, să nu-l mai amendeze pe dumnișor, că nu mai vedem noi bere când o mai fi de *serwitz*.

TREI: TREI SILUETE

Vântul fierbinte al stepei ridica praful lutos de nu se mai vedea nimic la doi pași. Silueta înaltă, pe care chipiul de un cot o făcea și mai înaltă, mărșăluia gârbovită, înfruntând vântoasa, care-i sugea puterile. Pașii îi erau din ce în ce mai mici. Din slavă, observatorul federal putea anticipa cu precizie de juma' de verstă punctul precis unde silueta avea să se oprească. Silueta se opri la nici o sută de pași de punctul vizat din slavă. Un vârtej îl roti în jurul șirei spinării și se trezi întorcându-se și pășind, din ce în ce mai obosit, spre baza de plecare de peste șapte fluvii și șapte țări.

Vântoasa fierbinte ducea acum frunze căzute, amestecate cu stropi grei de ploaie. Picăturile se amestecau cu lacrimile siluetei în mustața de care-și amintea mereu cum îl trăgea *tunsu'* înaintea fiecărei bătălii. Când să treacă un vad, mai-mai să se ciocnească cu altă siluetă, mai scundă dar mai solidă, cu cască în locul chipiului înalt și automat Schmeisser în locul puștii cu baioneta din Bayonne. A doua siluetă părea mai viguroasă, pășea economic. Nu vei ajunge nici până unde-am ajuns eu, nu vei intra în orașul incendiat de băștinași, gerul te va opri în suburbii, îi strecură printre dinți, fără răutate, prima siluetă. Și continuă tragicul drum al retragerii.

Nu trecu mult și vântoasa se ascuți, șuierând. Nu mai purta frunze moarte și stropi de ploaie, ci viscolea zăpada tăioasă. A doua siluetă zbura, purtată de vânt. Timpul ei trecea mai iute, trei ani trecură în câteva clipe. Se agăță de prima siluetă, care-l sprijini. Își reluară apoi amândoi drumul obosit către baza de plecare. Stepă rămăsese mult în urmă. Așa de mult că nici nu mai știau de nu cumva mărșăluiseră toată viața lor pe un nesfârșit drum al retragerii.

Dar cum în toate basmele prâslea e cel care izbândește, nu trecu mult și se întâlniră cu o a treia siluetă, subțiratecă, mlădie precum o trestie, cu părul bălai, dus de vânt, în blue jeans și tricou cu stranii semne imprimate, fluierând fără grijă, cu mâinile în buzunare. În care nu posedă nici o armă.

Nu vei ajunge nici până unde am ajuns noi, nu vezi că ăștia au învățat lecția lui Lenin, au și cumpărat frânghia și săpunul cu care o să ne spânzure pe toți, îi meniră primele două siluete, care abia se mai țineau pe picioare.

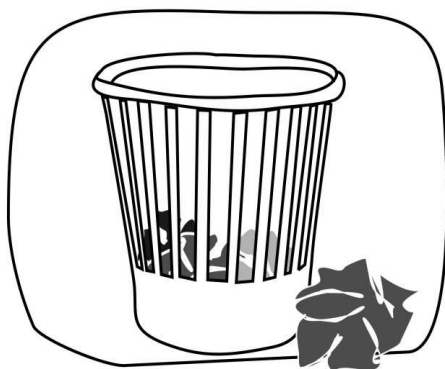
Eu? Le râse în nas blondul. Pe mine, mă? Poate-n vis! Ia de ici, molfăi obraznicul guma de mestecat dintr-o falcă în alta și puse în mâna stângă a siluetei înalte, cu chipiu decorat cu vulturi și în mâna dreaptă a siluetei scunde, cu cască decorată cu vulturi, un gadget cu display. Aici o să aveți imagine, aici o să aveți sunet. Uite, voi puneți un scud și un florin, eu pun o mie de maravedis că ajung la Pacific, iar dacă prind strâmtoarea aia înghețată nu mă mai opresc până la statuia Libertății. Vă prindeți?

Cele două siluete obosite continuară să mășăluiască greoi, mai lungă părându-li-se calea. Cele patru vântoase se amestecară, asudai, înghețai, te uda până la piele simultan, mantăile îi împingeau din spate ca niște pânze de corăbii. Pe micul display pașii nonșalanți ai imberbului urmau netulburați. În fața șmecheriei lui fiarele stepei se ascundeau în crânguri, și cum crânguri și păduri nu mai erau, le tăiaseră pe toate, fiarele se ascundeau în vechile cazărmi ruginite. Degeaba cumpărau căizii cluburi apusene de fotbal, degeaba se repezeau cazacii la ventilele magistrelor de gaz. Fluieratul batjocoritor al slăbănogului în blue jeans paraliza tot.

La un moment dat nesimțitul se dedublă. Unul din doi trecu peste apele fluviului pe care băștinașii îl visau de vodcă, celălalt trecu fără păs peste un lanț de munți. Apoi se reuniră. În fața slăbănogului reunit se deschidea, majestuoasă, taigaua. Mare lucru că ăștia n-au cultivat-o, mi-ar fi intrat praful în plămâni și aș fi obosit să fluier, mormăi în barbă aschimodia. Tastă nevăzut pe brățara ceasului. Pe displayul predecesorilor săi sclipi chemarea. Silueta înaltă se scutură de oboseală și începu să înoate împotriva vârtoaselor reunite. Cineva trebuia să administreze cumva stepa de până la lanțul muntos, iar spiritul întreprinzător al purtătorului de chipiu înalt izvora din mustățile de care altă dată îl trăgea *tunsu*. Silueta scundă și îndesată se urcă pe motocicletă cu ataș, îl invită și pe mustăcios, îl lăsă în mijlocul stepei, iar el demară împotriva celor patru vântoase și nu se mai opri până pe malul unui lac adânc, în mijlocul taigalei, unde își stabili cartierul general. Spiritul său metodic și disciplinat, pe care nebunia unor stăpâni provizorii nu reușise a le desființa, era tot ce avea nevoie taigaua ca să se trezească la viață. Majoritatea populației taigalei avea să aibă, veacuri de-a rândul, ochii codați, iar din holdele ce vâlureau până dincolo de Marele Zid răsăreau prăjinile numite de localnici *urga*.

Subțiratecul în blue jeans bălăngăne adidașii pe docul de unde se vede de aproape Statuia Libertății și joacă cu puii de negrotei jocul pe care i-a învățat: *bambilici*.

Restul s-a sedimentat în folclor...

.....

11. VARADERO

Pe malul oceanului imaginar un orb cânta jazz unei călătoare. Grotesc, în jurul lor dansează poeți bolnavi de delirium tremens, refulate despletite de vise, cu picioarele adânc înfipite-n falsul nisip și-un papagal galben râde de toți, scriind cu coada pe cerul plin de fumul speranțelor arse: sic transit gloria mundi...

Hestremadura.

Deși Ontario schimbase aerul. De pe malul altă dată păduros, acum urbanizat, al lacului nordic ce-i devenise patrie de adopție, făcu un salt pe plaja albastră a litoralului, tot nordic, al unei insule caraibiene. O insulă ar fi complementul unui lac, tropicele ar fi un complement al nordului. Nimic mai potrivit pentru complementul anului de muncă, vacanța, așteptată uneori întreg anul. Dacă nu cumva mai mulți ani. Cine știe?

Abia instalată în hotelul rezervat străinilor, traversă liota de băștinași care ofereau îndoielnice servicii pentru un soi de peso convertibil, din care populația nu avea legal dreptul să posede. Deși cei mai mulți reușeau, de bine, de rău, să-și procure cumva. Observă că un singur individ nu se mișcase din loc. Un bătrân, ai zice, prin contrast cu media aproape adolescentă a băieților străzii care asaltau orice străin descins din hotel, dar la o privire mai atentă nu foarte departe de vârsta ei. Pe care și-o purta cu justificată mândrie. Omul semăna izbitor cu actorul-șansonetist din alte vremuri, Serge Reggiani. Aceeași privire vie, iscoditoare, atinsă de aripa melancoliei, tâșnind dintr-o față despre care era greu să spui dacă era mai mult zbârcită sau mai mult ridată, cu o barbă de trei-patru zile, ca fotbalistii, de lungime egală cu părul tuns. Îmbrăcat în zdrențe foarte curate. Și cântând dintr-o trompetă turtită, dar lustruită. Ciudat, fără o pălărie pentru colectat bănuți în față. Desi Ontario se pomeni mergând ată spre el. Căci recunoscuse vechi melodii ale lui Charlie Parker. Nici mai mult, nici mai puțin. Știa bine că în Cuba poți întâlni orice muzică, cu condiția să fie lirică, melancolică, nostalgică, sentimentală sau în general de suflet. Dar Charlie Parker? Era aproape prea mult.

Desi Ontario se opri provocator în fața cântărețului, scoase dintr-un mic etui pescuit din sacoșa de plajă un medalion făcut dintr-un dolar găurit, de argint, datat 1906. Îl depuse, aplecându-se, cu un gest hibrid, amestec de dar princiar cu reverență, la picioarele goale, încrucișate turcește, ale personajului și susură: *Play misty for me!* Buzele părăsiră muștiucul trompetei boțite, radarele de cărbune lichid fixară

musafira nepoftită, ba chiar o cântăriră. Desi Ontario simți un tremur, pe care nu fu sigură că-l ascunse. Arătarea articulă, agale: *Yeh... misty. Yo soy Varadero. El viejo*. Cum o sa fii tu Varadero, Varadero e numele orașului, în fine, al stațiunii. Crezi că eu o să mă apuc acuma să spun că mă cheamă Florida? Sunt obișnuit, *señora*, ca turiștii să considere numele meu oarecum neobișnuit. Și nu, în nici un caz n-ar putea să vă cheme nici Florida, nici Florinda. Nici măcar Fleur, deși aveți aer de canadiană (de unde s-o vedea, Doamne?). Dacă acceptați serviciile mele de ghid, o să îndrăznesc să va rog să-mi permiteți să va spun *señora Soledad*. Acum, ascultați, mi-ați cerut *play misty for me*. Și din trompeta lucitoare începu a picura *Ochy chornyia*. Apoi trecu într-o melodie a lui Nat King Cole: *Yo viendo unos ojos negros*. Desi Ontario nu prea se prăpădea după melodiile astea, foarte populare, gusturile ei muzicale erau mai sofisticate, iar individul îi făcea o impresie ambiguă. Pe negândite, trompeta părăsi buzele subțiri și vocea voalată reluă temele melodice pe un text în spaniolă, care, însă, vorbea de o pereche de *ojos verdes*. Își aminti reflex de confuzia ce-o făcea unul din prietenii ei îndepărtați, care-i uitase, pur și simplu, culoarea oliv a ochilor. Pe semne fusese abordată de un localnic cu o treaptă mai rafinat decât vânătorii vulgari de pesos convertibili. Nimic straniu. Îi fu ciudă pe ea însăși, ce-o apucase să-i dăruiască zbârcitului medalionul, vechiul ei dolar găurit? Undeva, în *arrière pensée*, cuvintele îngânate de trompetist, se repercutară: ține ochii tăi verzi deschiși când scufunzi capul tău rotund în mare, sfântul Anton te va proteja, de departe. De unde știa ghiuful? Abia acum curioasă, Desi Ontario se smulse din fața sosiei lui Serge Reggiani, își aburcă sacoșa de plajă pe umărul stâng și demară decisă spre plajă. Mai erau câteva minute până la ora când, pe alt meridian, aiuritul ce confundase culoarea oliv a ochilor ei avea să se roage în fața statuii de ipsos a sfântului Antonio de Padova, într-o biserică catolică, singuratecă, între zecile de biserici majoritare din cartier. *Señora, usted habe olvidar el medallon*, auzi vocea, care nu mai suna voalat, ci plin, timbrat, cu o neașteptată autoritate. Piruetă, fără să se întoarcă. Arătarea se ridicase, își vârâse trompeta într-o straiță peticită, se apropie de ea cu mâna întinsă, ținând dolarul găurit în palmă. Ochii negri, mărunți, ascuțiți, ascunși între țepii bărbii nerase de trei zile și ai craniului tuns, se înșurubară în cei oliv. Desi Ontario nu se putu abține să nu accepte discul de argint. Mi-l vei dăru numai după ce serviciile mele de ghid vor lua sfârșit și numai dacă vei fi mulțumită, nu înainte. Dar mi-ai cântat la comandă. *O, Yeh, misty*, rânji omul, dând din cap. Fu a doua oară surprinsă de accentul care nici măcar nu era cel local, cubanezii pronunțau *yeah* fără efort. Alergă apoi spre plajă, cu medalionul în pumn. Fără să se mai preocupe de următor. Bluza marinărească și pantalonul lejer, de culoarea oului de rață îi eliberară trupul elastic, strâns în costum de baie dintr-o singură piesă, de nuanța pielii ei oacheșe, căzută peste sacoșa de plajă. Marea Caraibelor o îmbrățișă. Câteva mișcări de *crawl*, pe sub valuri, o apropiară nu numai de Florida, ci de malul lacului pe care-l părăsise temporar. Cu ochii larg deschiși, sub undele de peruzea. Convenția cu rugăciunea sincronizată a fost o aiureală, gândi, de fapt cred că am vrut să practic generozitatea cu prietenul meu. Nu apucă să-și ducă gândul până la capăt când un turbion iscat din senin o supse pieziș spre adânc. Reuși să-și păstreze ochii deschiși. Nisipul fundului mării venea spre ea rotindu-se. Când să-l atingă, se simți trasă în sus, de glezne. Plămânii îi ardeau, privirea era pe punctul să i se întunece, când fu aruncată din valuri. Respiră lacom, reuși să facă pluta, liniștindu-și bătăile inimii, trimise o privire spre cer, apoi alte câteva mișcări de *crawl* o aduseră pe plajă, la punctul de plecare. Trompetistul ședea turcește alături de hainele ei, aruncate pe sacoșa de plajă. Desi

Ontario se feri să-l examineze prea atent, dar o privire piezișă o convinsese că mâinile de pianist, picioarele de *bushman* alergător după antilope gnu și fața boțită, de sosie a lui Serge Reggiani păreau uscate. Deși, își făcu socoteala că în cele cel puțin două minute cât adăstase ea deasupra bulboanei, soarele tropical ar fi avut timp să-i usuce cubanezului pielea scheletică, permițându-i să-și tragă bulendrele pe el. Omul râse: *Yeh... misty. Escucha, señora, escucha!* Și îngână, regăsindu-și vocea voalată, acompaniindu-se în pauze la trompetă, pe o melodie a lui Django Reinhardt (ia uite, nu bănuiam că merge pe trompetă, gândi Desi Ontario), un text în spaniola lăbărtată și leneșă a cubanezilor, o poveste ce-o convinsese că da, soarele tropical îi uscase cântărețului pielea scheletică, deoarece el o smulsese din vârtej. Ați greșit amândoi, spunea textul melodiei lui Django, ați greșit când ați hotărât sincronizarea rugăciunii cu băgarea capului sub apă. Ați ținut seama numai de ora oficială a fusului, nu de timpul exact al meridianului fiecărui loc. Vrei o dovadă? Spunea cântecul, vrei? Văd o siluetă care șade pe băncile acelei biserici, peste exact 17 minute va face o reverență în fața statuii de ipsos a sfântului Antonio de Padova, își va împreuna mâinile și va murmura. Văd rasa cafenie a sfântului trecând de pe statuie pe umerii siluetei, de sub glugă nu i se vor mai vedea decât câteva fire argintii din vârful bărbii. Iar statuia sfântului va lua canadiana *plava* a prietenului tău sârb. Vino cu mine în larg, știu un sorb în care te vei putea menține la orice înălțime vrei, câtă vreme va ține rugăciunea. Nu mai vreau, mi-ajunge. Acum e ora de plajă, răspunse frivol Desi Ontario, și chemă o negresă ce cutreiera plaja încercând să vândă flori. Cumpără o orhidee carmin, și-o prinse după ureche și zâmbi, privindu-și medalionul găurit de argint. Care, nu se știe de ce, arăta un veac mai târziu: 2006 în loc de 1906. atunci o fulgeră descoperirea că sfrijitul trompetist nu semăna cu Serge Reggiani, ci cu Melchiade.

Scoase din sacoșa de plajă cearșaful alb, îl întinse, nu găsi pietre pe plajă, îl fixă în trei colțuri cu mușuroaie de nisip. Când să pună sacoșa și hainele pe al patrulea colț, o pală de vânt stârnită la fel de neașteptat ca sorbul din mare îi înfășură trupul elastic într-o îmbrățișare a cearșafului și Desi Ontario se pomeni zburând. Nu departe, tot în Varadero. Într-un crâng de palmieri, cu poteci de piatră, în fața unei table de șah cât jumătatea unui teren de tenis. Cearșaful lunecă de pe trupul ei elastic și se pierdu în vânt. Desi Ontario constată, deja mai puțin uimită, că se află îmbrăcată cu aceiași pantaloni de pânză, de culoarea oului de rață și același tricou vag marinăresc. Părul îi era încă umed, dar ochii oliv priveau tabla de șah, din spatele pieselor negre, prin lentilele unor ochelari pe care-i știa în geanta de plajă. Partenerul de joc era îmbrăcat în uniformă albă, de paradă, cu galoane de colonel, iar din uniformă ieșeau mâini delicate, de pianist, picioarele goale, de maratonist și un cap boțit, cu barbă nerasă de trei zile și păr tuns zero cu două săptămâni în urmă. Ochii negri, mici, rotunzi, zâmbiră, complice, trompeta turtită și strălucitoare sună atacul și cântărețul de jazz ridică pionul alb din fața regelui și-l mută cu două pătrate înainte.

Partida se lungi odată cu umbrele palmierilor. Când nu se mai vedea mai nimic, colonelul care pretindea că poartă același nume ca stațiunea propuse reluarea ei a doua zi, la aceeași oră la care începuse. Și n-o să dărâme nimeni piesele? Nimeni nu vede tabla de șah, toată lumea vede un pătrat de iarbă mărginit de poteci de piatră. *Señora*, permiteți-mi să vă recomand restaurantul hotelului. E în patio, înconjurat de jocuri de apă, orchestra e condusă de nepotul meu, care tocmai a achiziționat de la un grup de turiști dintr-o țară care nici nu cred că există un instrument cum n-am mai

văzut: un hibrid de vioară la care e atașată o goarnă. În zilele de duminică oferă un program folcloric, zice el, din acea țară, nu-l credeți, nici muzica aia nu există. Ba chiar s-a împopoțonat cu o pălărie caraghioasă, de pai, cu borul foarte îngust, o cămașă albă, de borangic și un brâu de lână în culori violente, predomină roșul. Nu cred să gustați așa o bazaconie, comandați-i ce vă place, cântă și jazz, spuneți-i că unchiul lui, *El viejo*, vă e ghid în Varadero.

Desi Ontario își plimba ochii pe *menu*, n-o prea inspira nimic. Nici nu-i era, de fapt, foame. Se trezi întrebând dacă pot face salată de boeuf. Puteau. Chiar dacă nu era un fel uzual. Când i se aduse porția, ceru două furculițe. Ridică ochii, deasupra grădinii interioare a hotelului sclipeau stelele tropicelor. Simți în urechea stângă murmurul vocii celui care se rugase la statuia de ipsos a sfântului Antonio de Padova, undeva, într-o țară îndepărtată, probabil inexistentă: *If you built it, he would come*. Nu era chiar ce aștepta ea, dar nu se putu abține să nu aprecieze humorul siluetei ce împrumutase rasa cafenie a călugărului sfânt. Clădi cu furculița din salata de boeuf ceva ce semăna cu un cal. Coborî ochii spre scaunul din fața ei. Acolo, o umbră străvezie, luă a doua furculiță și mănca, fără grabă, salata. Desi Ontario simți o lumină și știu că umbra își ia rămas bun. Am petrecut Crăciunul la Varadero, nu mi se poate întâmpla nimic rău, gândi.

A doua zi, în exact 17 mutări, îl făcu mat pe colonelul cu barbă nerasă de trei zile, la capătul unei combinații în care sacrificase un turn, ambii nebuni, pentru a da lovitura decisivă cu calul. Apoi îmbrățișă calul, calul ei de lemn ciobit, răsă din inimă, ciobitura se ascundea la sânul ei stâng. Colonelul plăti cinstit, oferindu-i o hartă a litoralului nordic, centrată pe Varadero, desenată pe scoarța unui copac pe care Desi Ontario nu-l cunoștea și pe care colonelul cu trompetă nu voi să-l dezvăluie.

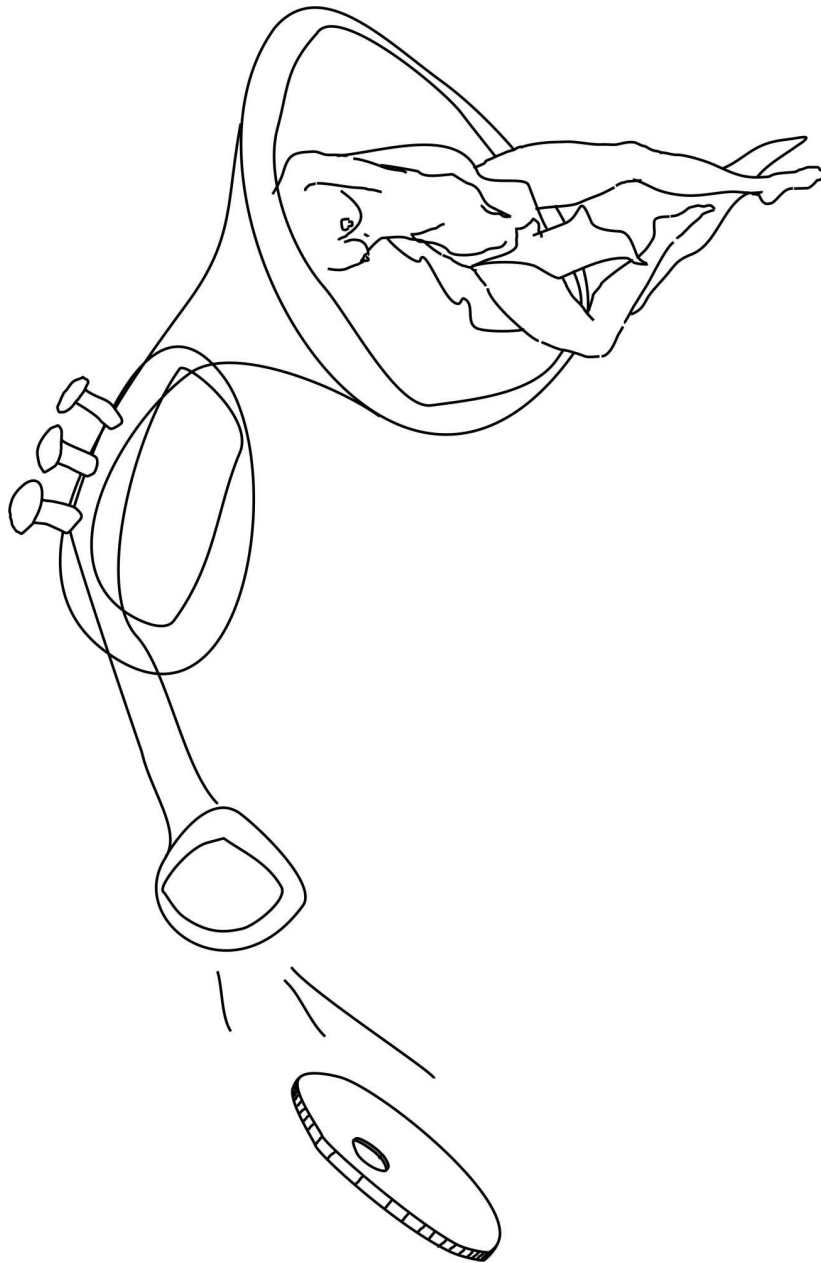
Apoi fata înapoie calul negru tablei și plecă voioasă la malul mării, unde o cubaneză grasă vindea tot felul de suveniruri. Cu fața spre sud-est, Desi Ontario simți că marea Caraibelor o salută cu smaraldul ce devenea verde închis pe măsură ce se apropia de coasta îndepărtată a Floridei.

Desi Ontario se frecă la ochi. Era sigură că taraba băștinașei grase fusese singura pe sute de metri de plajă. Dar abia ce pusese în poșeta largă, din piele de caribu, cele câteva prostioare cumpărate de la negresa cu accent leneș, că văzu, alături, un negru scheletic, care nu putea aparține acestor meleaguri. Arăta ca un kekuyu corcit cu un tootsie, craniul dolicocefal, lucios, lipsit de păr, reflecta orgolios lumina soarelui caribbean. Ședea în poziție de lotus, iar pe covorașul multicolor din fața lui odihneau doar două siluete de abanos. Trăsăturile siluetei fuseseră, asta era vizibil, mângâiate cu dragoste și nostalgie. Sau asta e un pleonasm? Ce contează? Una din statuete o întruchipa, la o privire atentă, pe celebra actriță Hollyday Golightly, interpretând rolul Audrey Hepburn, în *călătorie*, în care olandeza zburătoare se întrecuse pe sine. Când privirea uimită a Desiréei Ontario lunecă pe carnația strălucitoare, de abanos, a celei e-a doua statuete, înlemni literalmente. Era propriul ei portret, nud, cu brațele ridicate spre cer, oferindu-și sânii vântului suav, stârnit de Golfstream, purtând o frunză magică de arțar în locul celei tradiționale, de viță. Un fior de pudoare o electrocută, orgastic, pe Desi Ontario. Se simți ca și cum ar fi ieșit din spuma mării *tourquoise*, în fața întregii populații a globului, adunată pe plajă, iar

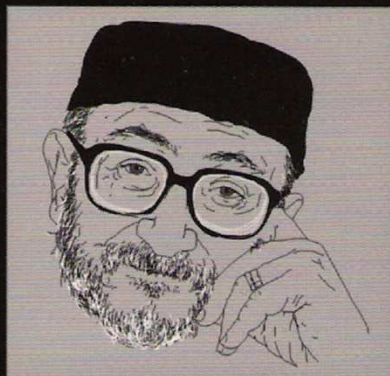
miliardele de priviri i-ar fi invadat pielea neagră și tare, de abanos, ca o lavă de furnici stacojii. Se controlă, suveran, întrebă de preț. Kekuyul corcit îi susținu, dign și insolent, privirea oliv și retorsionă suav: le vindea pe ambele sau deloc. Contra... un dolar găurit. Știe că *señora* are acel dolar de argint, cu data schimbată. Pronunța *señora* cu accent britanic, ceea ce-l făcea să pară și mai autentic. Desi Ontario își aminti că atunci când fusese smulsă din fărâma de maelstrom local de către aschimodia ce semăna cu Melchiade și se mirase că-l vede pe plajă, lângă hainele ei, cu cămașa uscată, avea medalionul dolarului găurit strâns în pumn. Plonjă în sacoșa fără fund, care deodată nu mai era din piele de caribu, ci din piele de katamburu, de pe malurile acum măloase ale lacului Ciad, extrase dolarul găurit și-l aruncă, puțin ciudoasă, pe covorașul multicolor. Nu mai fu surprinsă când statuetele de abanos îi încăpură în sacoșă, dar frunza de arțar ce acoperea pubisul celei care nu semăna cu Holly Golightly o zgârie la deget, exact la încheietura unde, cu veacuri de singurătate în urmă, spinul unui trandafir alb, o făcuse să sângereze pe zăpadă. Claviatura kekuyului corcit se destinse într-un zâmbet viclean. Scoase dintr-o traistă moroșenească (sic!) două... doamne, ce altceva, două măști, din mărgele în toate culorile curcubeului. Bonus pentru cumpărătorul inteligent, *señora*, rânji craniul scheletic, îmbiind-o să le încerce. Desi Ontario simți că nu-și mai poate desprinde tălpile de nisip. Împotriva propriei voințe, își puse masca de *călătoare*, și-și simți sufletul liber. Apoi, luă, iarăși fără să vrea, atitudinea statuii de abanos ce-i semăna, cu brațele ridicate spre cerul caraibean, își simți sânii eliberați de tricoul marinăresc, mângâiați de briza stârnită de Golfstream, își simți pielea liberă, frunza magică de arțar, înlocuind-o pe cea de viță, făcea acum parte din trupul ei elastic, triumfător. Potrivi masca dorului-dor peste cea de călătoare și se simți iubită de toată suflarea vietăților pe care bunul dumnezeu le-a înzestrat cu viață.

Ultima imagine pe care Desi Ontario și-o aminti fu propria ei mână dreaptă, cu unghiile tăiate scurt, la pândă pe o suprafață neagră. Degetele îi păreau brațele unei caracatițe adormite, care stau cu toatele de veghe.

Apoi, la întoarcere, mai scurtă părându-i calea, o lungi cu lectura, într-un aeroport intermediar, a unui roman straniu, despre o flacără misterioasă.

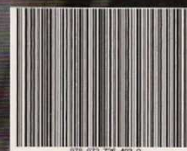
.....
.....

Radu-Ilarion Munteanu este un Șerban Foarță al prozei. Un artizan al cuvântului, neobosit experimentator de formule noi, mereu gata să încerce alte și alte combinații niciodată întâlnite. Un autor pentru cei deschiși către nou, dispuși să încerce și alte drumuri decât marile bulevarde ale literaturii. Jargonul dependenților de calculator, înțelepciunea anticilor, operele demult canonizate, expresiile de cartier se regăsesc firesc în țesătura epică a unui prozator pentru care adevărata viață este doar cea trecută prin filtrul literaturii.

Radu-Ilarion Munteanu este unul dintre acei autori de la care nu știi niciodată la ce să te aștepti, dar care îți oferă certitudinea reconfortantă că nu te vor dezamăgi.

TUDOREL URIAN

ISBN 978-973-726-493-0